

دانشگاه علوم پزشکی ایران

شبکه بهداشت و درمان بهارستان

دستورالعمل آمادگی بیمار قبل از نمونه گیری

موضوع: روش آماده سازی و اطلاع رسانی بیماران جهت نمونه گیری صحیح

از آن جایی که بیشترین خطاهایی که در نتایج آزمایشها در دنیا مشاهده می گردد مربوط به خطاهای قبل از انجام آزمایش از جمله شرایط آماده سازی بیماران، شرایط نگهداری نمونه و ..... میباشد، برای پیشگیری از این موارد راهکارهای مختلفی از جمله استاندارد نمودن نمونه ها ارائه شده است. در همین راستا این آزمایشگاه نیز به منظور یکسان نمودن شرایط آماده سازی قبل از انجام آزمایش راهنماییهای مختلفی را تهیه نموده است که معرفی میگردد. رعایت شرایط ذکر شده در این راهنما در نتایج حاصل از آزمایشها و مقایسه آن با مقادیر طبیعی و به تبع آن در مدیریت تشخیص و درمان توسط پزشکان محترم بسیار موثر خواهد بود

راهنمای ناشتایی جهت انجام آزمایشها

راهنماییهای زیر برای کمک به بیماران و مراجعین محترم در جمع آوری صحیح نمونه برای آزمایشهای درخواست شده توسط پزشکان محترم ارائه گردیده است. ناشتایی با زمان مشخص جهت انجام آزمایشها مانند: آزمایش قند خون ناشتا، تری گلیسرید ..... الزامی است چرا که خوردن غذا میتواند منجر به تغییر در مقادیر آزمایش شود. اگر پزشکان محترم ما در آزمایشگاه از شما بخواهند که در وضعیت ناشتا برای انجام آزمایشها مراجعه نمایید خواهشمند است موارد ذیل رعایت گردد:

۱- هشت ساعت قبل از مراجعه به آزمایشگاه هیچ غذا یا آشامیدنی (به جز آب) نخورده و نیشامید (این مدت ناشتایی در شب توصیه شده است که فعالیتهای بدن به حداقل رسیده و مقادیر طبیعی نیز در نمونههای صبح تعیین شدهاند). آزمایش قند حداقل ۸ ساعت ناشتایی لازم دارد .

۲- در صورتی که آزمایشهای مربوط به چربی خون مثل تریگلیسرید برای شما درخواست شده باشد مدت زمان ناشتایی حداقل ۱۲ ساعت است .

۳- آزمایشهای فسفر، اوره، اسید اوریک، پرولاکتین حداقل ۴ ساعت ناشتایی لازم دارند .

۴- از نوشیدن آب میوه، چای و قهوه در طی مدت ناشتایی بپرهیزید اما نوشیدن آب بلامانع است (مگر آنکه محدودیت در مصرف آب توسط پزشک تذکر داده شده باشد .

تنظیم : لیلا نصیری کارشناس مسئول آزمایشگاه

دانشگاه علوم پزشکی ایران

شبکه بهداشت و درمان بهارستان

دستورالعمل آمادگی بیمار قبل از نمونه گیری

۵ - در طی مدت ناشتایی از استعمال دخانیات، جویدن آدامس و تمرین بدنی و ورزش پرهیز نمایید. این موارد ممکن است منجر به تحریک سیستم گوارش و تغییر در نتایج آزمایشها شود

روش آماده سازی برای آزمایش قند خون ۲ ساعت پس از غذا:

لطفاً برای دستیابی به نتایج صحیح آزمایش به نکات ذیل توجه فرمایید. نتایج به خاطر عدم رعایت شرایط میتواند منجر به نادیده گرفته شدن مسائل مهم پزشکی یا درخواست بیش از اندازه و بدون آزمونهای آزمایشگاهی گردد .

خوردن غذا - : یک وعده غذایی متعادل و معمول را آماده نمایید (شامل پنیر، کره، ..... زمان شروع غذا خوردن را یادداشت نمایید

زمان ۲ ساعت پس از غذا از همان لحظه شروع غذا خوردن آغاز میگردد . به عنوان مثال :اگر شما خوردن غذا را در ساعت ۸ صبح آغاز میکنید، نمونه آزمایش ساعت ۱۰ صبح از شما گرفته شود مدت زمانی که غذا را میل میکنید نباید بیش از ۲۰ دقیقه به طول انجامد - . بعد از خوردن غذا به هیچ وجه چیز دیگری اعم از آدامس، شیرینی، آب میوه، ..... نباید خورده شود (به استثنا مقدار کم آب) نمونه خون راس ۲ ساعت از زمان شروع غذا از شما گرفته خواهد شد - .پانزده دقیقه قبل از موعد نمونه گیری (۲ ساعته) در آزمایشگاه حضور به هم رسانید - .به محض ورود به آزمایشگاه مسئولین پذیرش را مطلع نمایید و اگر راس ۲ ساعت از شما خونگیری انجام نشد دوباره به مسئول پذیرش اعلام فرمایید

جمع آوری قسمت میانی ادرار جهت آزمایش کشت ادرار

شیوه تمیز نمودن و جمع آوری نمونه در خانمها نحوه شستشو و تمیز کردن

۱- دستهای خود را با آب و صابون کاملاً بشویید

۲- درپوش ظرف جمعآوری نمونه را باز نمایید، دقت شود که داخل ظرف و درپوش آن آلوده نشود

دانشگاه علوم پزشکی ایران

شبکه بهداشت و درمان بهارستان

دستورالعمل آمادگی بیمار قبل از نمونه گیری

۳- مجرای خروج ادرار و نواحی اطراف آن را بشویید به نحوی که عمل شستشو از جلو به عقب صورت گیرد، (در صورت موجود بودن دستمال از آن استفاده نمائید) دستمال استفاده شده را در ظرف مخصوص زباله بیاندازید .

۴- عمل ادرار نمودن را شروع نمایید -نکته مهم: قبل از اینکه ظرف جمعآوری نمونه را در برابر جریان ادرار قرار دهید، صبر نمایید تا ادرار به خوبی جریان یابد و قسمت کمی از ادرار به خارج (داخل توالت) بریزد

۵- بدون آنکه جریان ادرار متوقف شود، مقداری ادرار را داخل ظرف جمعآوری ریخته تا ظرف به میزان نصف یا حداقل $1/4$ آن پر شود (در واقع قسمت میانی ادرار را در ظرف جمعآوری نمونه

۶- درپوش ظرف جمعآوری نمونه را روی آن بسته و کاملاً محکم نمایید، دقت کنید داخل ظرف به هیچ وجه لمس نشود

-توجه نمایید که نام و نام خانوادگی و شماره بیمار، نوع نمونه روی ظرف مربوطه نوشته شود

۷- ظرف نمونه را در جای مخصوص جمع آوری نمونه که توسط آزمایشگاه تعیین شده قرار دهید

۸-دستهای خود را بلافاصله پس از جمعآوری نمونه بشویید . نکته مهم : چنانچه نمونه در خارج از آزمایشگاه تهیه شده ظرف را سریعاً پس از جمع آوری نمونه در یخچال قرار داده و قبل از ساعت ۱۰ صبح به آزمایشگاه تحویل دهید .

پرسنل آزمایشگاه آماده پاسخگویی به سوالات شما میباشند

شیوه تمیز نمودن و جمعآوری نمونه در آقایان نحوه شستشو و تمیز کردن

۱-دستهای خود را با آب و صابون کاملاً بشویید .

۲-درپوش ظرف جمعآوری نمونه را باز نمایید، دقت شود که داخل ظرف و درپوش آن آلوده نشود

نحوه جمع آوری نمونه

۱ - اصل ادرار نمودن را شروع نمایید

۲-صبر نمایید تا ادرار به خوبی جریان یابد و قسمت کمی از ادرار به خارج (داخل توالت) بریزید

دانشگاه علوم پزشکی ایران

شبکه بهداشت و درمان بهارستان

دستورالعمل آمادگی بیمار قبل از نمونه گیری

۳- بدون آنکه جریان ادرار متوقف شود، مقداری از ادرار را داخل ظرف جمع‌آوری ریخته تا ظرف به میزان نصف یا حداقل $\frac{1}{4}$ آن پر شود در واقع قسمت میانی ادرار در ظرف جمع‌آوری نمونه بریزید

۴- درپوش ظرف جمع‌آوری نمونه را روی آن بسته و کاملاً محکم نمایید، دقت کنید که داخل ظرف به هیچ وجه لمس نشود.

۵- توجه نمایید که نام و نام خانوادگی و شماره بیمار، نوع نمونه روی ظرف مربوطه نوشته شود

۶- ظرف نمونه را در جای مخصوص جمع‌آوری نمونه که توسط آزمایشگاه تعیین شده قرار دهید

۷- دستهای خود را بلافاصله پس از جمع آوری نمونه بشویید - نکته مهم: چنانچه نمونه در خارج از آزمایشگاه تهیه شده ظرف را سریعاً پس از جمع‌آوری نمونه در یخچال قرار داده و همان روز به آزمایشگاه تحویل دهید.

پرسنل آزمایشگاه آماده پاسخگویی به سوالات شما میباشند

جمع آوری نمونه ادرار آزمایشات کشت و آنتی بیوگرام در اطفال (نوزادان) آموزش و راهنماییهای ضروری:

ابتدا وسایل زیر از قبل تهیه و آماده شود - یک بسته دستمال توالیت جهت تمیز کردن ناحیه تناسلی - یک کیسه جمع‌آوری نمونه ادرار (bag Urine)

- یک ظرف پلاستیکی استریل برای نگهداری و انتقال نمونه ادرار به آزمایشگاه.

۱- ناحیه تناسلی طفل یا نوزاد را تمیز نمایید

۲- اجازه دهید تا ناحیه تمیز شده خشک شود

۳- برای خشک کردن سریع به اطراف ناحیه تمیز شده کاغذ یا دستمال توالیت نکشید

۴- کیسه مخصوص جمع‌آوری ادرار نوزادان یا اطفال را به طور محکم به ناحیه تناسلی کودک بچسبانید - فوراً پس از ادرار نمودن

نوزاد (کودک) به داخل کیسه جمع آوری، نمونه را از کیسه به داخل ظرف مخصوص و استریل ادرار منتقل نمایید (ظرف باید از

قبل آماده باشد - (توجه: این مطلب بسیار حائز اهمیت میباشد که از آلوده شدن نمونه ادرار جلوگیری شود. بدین منظور به

تنظیم: لیلا نصیری کارشناس مسئول آزمایشگاه

دانشگاه علوم پزشکی ایران

شبکه بهداشت و درمان بهارستان

دستورالعمل آمادگی بیمار قبل از نمونه گیری

محض ادرار نمودن کودک، ادرار به ظرف پلاستیکی استریل منتقل گردد و قسمت داخلی استریل به هیچ وجه نباید با دست یا به نحو دیگری لمس یا مورد تماس قرار گیرد - توجه نمایید که روی ظرف جمعآوری نمونه ادرار، نام نام خانوادگی، شماره بیمار، نوع نمونه نیز یادداشت شود. هشداری: نمونه تهیه شده فوراً پس از جمعآوری در یخچال قرار داده شود و در ساعت ۱۰ صبح به آزمایشگاه تحویل گردد. طریقه قرار دادن و ثابت کردن کیسه جمعآوری ادرار جهت نمونه گیری از اطفال پوست ناحیه باید تمیز و خشک باشد، هیچگونه روغن، پودر بچه، صابونهای حاوی لوسیون که حتی به مقدار جزئی هم ممکن است در روی پوست طفل باقی بماند، نباید وجود داشته باشد زیرا از چسبیدن محکم کیسه به پوست ممانعت مینماید. چسباندن کیسه را از قسمت کوچک پوست ناحیه‌ای که مابین مخراج و ناحیه تناسلی میباشد شروع نمایید. نوار یا پل باریک روی مشمع چسبیده کیسه از آلوده شدن نمونه ادرار با مدفوع جلوگیری مینماید و کمک میکند تا کیسه در وضعیت مناسبی قرار گیرد

آزمایش بررسی خون مخفی در مدفوع

گاهی اوقات خونریزیهای مختصری در بخشهای مختلف لوله گوارش اتفاق می افتد که به علت مقدار کم با چشم قابل دیدن نیست. بنابراین باید با روشهای آزمایشگاهی تشخیص داده شود. بهتر است این آزمایش در ۳ نوبت انجام شود. برای انجام این آزمایش باید نکات زیر را رعایت نمود ۴۸ تا ۷۲ ساعت پیش از آزمایش و در طی دوره جمع آوری نمونه مدفوع از خوردن گوشت قرمز، گوشت سفید، ماهی، سلغم و تربچه خودداری نمایید. مصرف داروهای زیر: آهن، ایندومتاسین، کلشیسین، اسپرین، بروفن، کورتونها و ویتامین C باید ۴۸ ساعت پیش از انجام آزمایش و دوره جمع آوری نمونه قطع شود. در صورت خونریزی از لثه در حین تمیز کردن دهان و دندان در طی ۴۸ ساعت پیش از انجام آزمایش از مسواک زدن و کشیدن نخ دندان اجتناب نمایید. نمونه باید سریعاً به آزمایشگاه تحویل داده شود نمونه مدفوع نباید با ادرار یا سایر مواد آلوده شود. نکته مهم: توجه نمایید که نام و نام خانوادگی، شماره بیمار و نوع نمونه روی ظرف جمعآوری نمونه حتماً قید گردد. آزمایش مدفوع از نظر بررسی و جستجوی خون مخفی راهنماییها و احتیاطات غذایی و دارویی انجام گیرد. پزشک معالج شما، دستور انجام آزمایشهایی را برای شما داده است که نیاز است محدودیتهای غذایی و دارویی خاصی را قبل و در خلال آزمایش مربوطه رعایت نمایید. آمادگیهای لازم جهت انجام آزمایش مدفوع: در صورتیکه امکان جمع آوری مدفوع در آزمایشگاه میسر نمیشود، بیمار پس از جمعآوری مدفوع خود میتواند آنرا ظرف مدت ۲ ساعت به آزمایشگاه تحویل دهد و در صورت نگهداری مدفوع در دمای یخچال امکان نگهداری مدفوع تا ۸ ساعت وجود

تنظیم: لیلا نصیری کارشناس مسئول آزمایشگاه

دانشگاه علوم پزشکی ایران

شبکه بهداشت و درمان بهارستان

دستورالعمل آمادگی بیمار قبل از نمونه گیری

دارد. نمونه های اسهالی حداکثر ظرف نیم تا یکساعت باید به آزمایشگاه رسانده شود. چنانچه تست کشت مدفوع دارید فقط میتوانید نمونه را حداکثر ظرف ۲ ساعت به آزمایشگاه تحویل دهید

دستورالعمل برای انجام تست مانتو:

PPD لازم است محل تزریق آزمایش به مدت ۲۴ تا ۷۲ ساعت خارش داده نشود شستشوی ناحیه بلامانع است. (چون آزمایش در بدن فرد انجام میشود حتماً خود شخص برای خواندن مراجعه نماید تا سفتی محل تزریق بررسی شود

دستورالعمل برای گرفتن خلط:

نمونه صبحگاهی بهتر است بیمار ناشتا باشد. لازم است قبل از گرفتن خلط، دهان چند بار با آب معمولی شسته شود، نفس عمیقی از راه بینی کشیده شود و برای لحظهای نفس خود را در سینه حبس کنید و با سرفه عمیق خلط خود را داخل ظرف مربوطه تخلیه کنید و از ریختن خلط به جدار خارجی ظرف خودداری نمایید. چنانچه مشکل بود با آب نمک ۱۰ درصد قرقره نمایید تا خلط بیاید. سعی شود آب دهان نباشد، آب دهان شفاف و آبکی است ولی خلط چسبندگی دارد. نمونه را در ظرف مخصوص دهان گشاد ریخته و سریع به آزمایشگاه بیاورید. بیرون ماندن خلط در جواب آزمایش تاثیر میگذارد.

نمونه گیری در منزل: صبح قبل از برخاستن از جای خود بدون اینکه غذایی بخورد، با سرفهای عمیق خلط خود را خارج و در ظرف مربوطه تخلیه نمایید و هرچه سریعتر به آزمایشگاه بیاورید